

فهرست مطالب

۱۳	..... مقدمه
۱۷	..... بخش نخست: کلیات
۱۷	..... فصل نخست: مسؤول حادثه رانندگی
۲۱	..... مبحث نخست: سیر تقنینی در خصوص تمییز مسؤول حادثه
۲۲	..... گفتار نخست: مسؤول حادثه در قانون بیمه اجباری ۱۳۴۷
۲۲	..... بند نخست: برقراری نظام خاص مسؤولیت نوعی دارنده
۲۵	..... بند دوم: مفهوم دارنده تحت قانون بیمه اجباری ۱۳۴۷
۲۷	..... گفتار دوم: مسؤول حادثه در قانون اصلاح قانون بیمه اجباری ۱۳۸۷
۲۷	..... بند نخست: تغییر متن ماده ۱ و حذف عبارت «مسؤولیت مدنی دارنده»
۳۰	..... بند دوم: حذف استثناء قوه قاهره از شمول بیمه اجباری شخص ثالث
۳۲	..... بند سوم: تعریف دارنده در قانون اصلاح قانون بیمه اجباری ۱۳۸۷
۳۳	..... مبحث دوم: مسؤول حادثه در قانون بیمه اجباری ۱۳۹۵
۳۶	..... گفتار نخست: مسؤول حادثه در خصوص خسارت مالی
۳۸	..... گفتار دوم: مسؤول حادثه در خصوص خسارت بدنی
۴۲	..... گفتار سوم: اثر تقصیر زیان‌دیده در تعیین مسؤول حادثه
۴۶	..... مبحث سوم: مسؤول برخورد دو یا چند خودرو و معیار تقسیم مسؤولیت
۴۷	..... گفتار نخست: مسؤول برخورد دو یا چند خودرو
۴۸	..... بند نخست: مسؤول خسارت های بدنی ناشی از برخورد
۴۹	..... الف- نقش تقصیر در تعیین مسؤول خسارت های بدنی ناشی از برخورد
	..... ب- مسؤول خسارت های بدنی ناشی از برخورد تحت قانون بیمه اجباری
۵۲	..... ۱۳۹۵
۵۳	..... بند دوم: مسؤول خسارت های مالی ناشی از برخورد
۵۴	..... الف- برخورد در فرض عدم تقصیر رانندگان
۵۹	..... ب- برخورد در فرض تقصیر یکی از رانندگان
۶۱	..... ج- برخورد در فرض تقصیر تمام رانندگان دخیل در حادثه
۶۱	..... گفتار دوم: معیار توزیع مسؤولیت در برخورد دو یا چند خودرو
۶۱	..... بند نخست: نظریه تساوی
۶۲	..... الف- نظریه تساوی در خصوص خسارت بدنی
۶۴	..... ب- نظریه تساوی در خصوص خسارت مالی
۶۶	..... بند دوم: نظریه درجه تقصیر
۶۸	..... بند سوم: نظریه میزان تاثیر

۶ □ جبران خسارات ناشی از حوادث رانندگی

- فصل دوم: دامنه‌ی شمول قانون بیمه اجباری ۷۲
- مبحث نخست: وسائل نقلیه‌ی تحت شمول قانون بیمه اجباری ۷۲
- گفتار نخست: مفهوم و مصادیق وسائل نقلیه موتوری زمینی و ریلی ۷۳
- گفتار دوم: شمول قانون بر یدک و واگن ۷۵
- مبحث دوم: حوادث تحت شمول قانون بیمه اجباری ۷۷
- گفتار نخست: مفهوم عرفی حادثه غیرمترقبه و ایرادات وارد بر آن ۷۹
- بند نخست: مفهوم حادثه غیرمترقبه در لغت و نوشته‌های حقوقی ۷۹
- بند دوم: ایرادات اعمال حادثه غیرمترقبه در مفهوم قوه قاهره ۸۲
- الف- مفهوم رابطه سببیت و نقش آن در قانون بیمه اجباری ۸۲
- ب- ناسازگاری مفهوم مسبب و حادثه غیرمترقبه در معنای قوه قاهره ۸۵
- گفتار دوم: تلقی قانون بیمه اجباری از حادثه غیرمترقبه و اثر آن ۸۹
- بند نخست: مفهوم حادثه غیرمترقبه در قانون بیمه اجباری ۱۳۹۵ ..... ۹۰
- بند دوم: اثر حادثه غیرمترقبه در جبران خسارات اشخاص ثالث ۹۵
- الف- در خصوص خسارت مالی ۹۵
- ب- در خصوص خسارت بدنی ۹۷
- مبحث سوم: خسارت‌های تحت پوشش قانون بیمه اجباری و استثنائات وارد بر آن ۹۸
- گفتار نخست: خسارت‌های تحت پوشش قانون بیمه اجباری ۹۸
- بند نخست: خسارت بدنی ۹۹
- الف- ماهیت دیه و آثار آن طبق قواعد عام ۱۰۱
- ب- خسارت‌های مازاد بر دیه در حوادث رانندگی ۱۰۶
- بند دوم: خسارت مالی ۱۱۷
- الف- محروم شدن از منافع اموال حادثه دیده ۱۱۷
- ب- کسر قیمت خودرو ۱۱۹
- گفتار دوم: خسارت‌های استثناء شده از شمول قانون بیمه اجباری ۱۲۲
- بند نخست: خسارت وارد بر وسیله نقلیه‌ی مسبب حادثه ۱۲۳
- بند دوم: خسارت وارد بر محمولات وسیله نقلیه‌ی مسبب حادثه ۱۲۴
- بند سوم: خسارت مستقیم یا غیرمستقیم ناشی از تشعشعات اتمی و رادیواکتیو ۱۲۶
- بند چهارم: جریمه یا جزای نقدی ۱۲۷
- بند پنجم: خسارت ناشی از عمد یا تبانی زیان دیده ۱۲۹
- الف- اثبات قصد زیان دیده یا تبانی ۱۳۰
- ب- اثر تقصیر زیان دیده در جبران خسارات ۱۳۱
- مبحث چهارم: قلمرو جغرافیایی قانون بیمه اجباری ۱۳۳

فهرست مطالب □ ۷

- گفتار نخست: قلمرو بیمه نامه ی موضوع قانون بیمه اجباری ۱۳۴
- بند نخست: حوادث ناشی از وسائل نقلیه ایرانی در خارج از کشور ۱۳۴
- الف- الزام دارندگان وسائل نقلیه ایرانی به اخذ بیمه نامه مربوط ۱۳۵
- ب- سیستم بین المللی کارت سبز ۱۳۵
- بند دوم: الزام دارندگان وسائل نقلیه خارجی به اخذ بیمه نامه مربوط ۱۳۸
- گفتار دوم: قلمرو تعهدات صندوق تامین خسارتهای بدنی ۱۳۹
- الف- حوادث واقع شده در خارج از کشور ۱۳۹
- ب- حوادث واقع شده در قلمرو سرزمینی ایران نسبت به اشخاص غیر ایرانی ۱۴۱
- بخش دوم: حقوق و تعهدات بیمه گذار و بیمه گر ۱۴۳**
- فصل نخست: حقوق و تعهدات بیمه گذار و بیمه گر در بیمه شخص ثالث ۱۴۳
- مبحث نخست: انعقاد قرارداد بیمه شخص ثالث ۱۴۳
- گفتار نخست: طرفین قرارداد بیمه شخص ثالث ۱۴۴
- بند نخست: بیمه گذار ۱۴۴
- الف- شخص ملزم به اخذ بیمه نامه ۱۴۵
- ب- ضمانت اجرای تکلیف دارنده ی وسیله نقلیه در تحصیل بیمه نامه و مبنای آن ۱۴۷
- بند دوم: بیمه گر ۱۶۱
- گفتار دوم: حق بیمه ۱۶۴
- بند نخست: میزان حق بیمه ۱۶۵
- بند دوم: مصادیق افزایش حق بیمه ۱۶۸
- بند سوم: مصادیق تخفیفات حق بیمه و نحوه ی انتقال آن ۱۷۰
- الف- مصادیق تخفیفات حق بیمه ۱۷۰
- ب- انتقال سابقه تخفیف عدم خسارت ۱۷۴
- بند چهارم: زمان پرداخت حق بیمه و ضمانت اجرای آن ۱۷۹
- مبحث دوم: حقوق و تعهدات بیمه گر در بیمه شخص ثالث ۱۸۱
- گفتار نخست: تعهدات بیمه گر در بیمه شخص ثالث ۱۸۲
- بند نخست: جبران خسارت مالی ۱۸۲
- الف- میزان خسارت مالی قابل پرداخت توسط بیمه گر ۱۸۳
- ب- نحوه ی جبران خسارت مالی توسط بیمه گر ۱۹۱
- بند دوم: جبران خسارت بدنی توسط بیمه گر ۱۹۶
- الف- میزان خسارت بدنی قابل پرداخت توسط بیمه گر ۱۹۶
- ب- قیود حاکم بر میزان تعهدات بیمه گر ۲۰۸

- ۲۱۳..... پ- نحوه ی پرداخت خسارت بدنی توسط بیمه گر
- ۲۲۰..... گفتار دوم: حقوق بیمه گر در بازیافت خسارت پرداختی .....
بند نخست: حق بیمه گر نسبت به بازیافت خسارت پرداختی در برابر راننده
- ۲۲۰..... مسبب حادثه
- ۲۲۱..... الف- بازیافت بخشی از خسارت پرداختی در تخلفات رانندگی حادثه ساز.....
ب- بازیافت خسارت پرداختی در صورت اثبات عمد مسبب در ایجاد
حادثه ۲۲۴
- پ- بازیافت در فرض رانندگی در حالت مستی یا استعمال مواد مخدر یا
روانگردان موثر در وقوع حادثه..... ۲۳۲
- ت- بازیافت در فرض نداشتن گواهینامه رانندگی متناسب با نوع وسیله
نقلیه ۲۳۳
- ث- بازیافت در فرض سرقت یا آگاهی از سرقت وسیله نقلیه..... ۲۳۶
- بند دوم: حق بیمه گر نسبت به بازیافت خسارت در برابر سایر مسببان حادثه..... ۲۳۸
بند سوم: حق بیمه گر نسبت به بازیافت خسارت پرداختی از صندوق تامین
خسارت های بدنی ۲۴۱
- مبحث سوم: اثر انتقال وسیله نقلیه بر عقد بیمه ۲۴۲
- گفتار نخست: انتقال کلیه ی حقوق و تعهدات ۲۴۳
- گفتار دوم: تاریخ انتقال حقوق و تعهدات ۲۴۴
- فصل دوم: حقوق و تعهدات بیمه گذار و بیمه گر در بیمه حوادث راننده ی مسبب
حادثه ۲۴۶
- مبحث نخست: حقوق و تعهدات بیمه گذار در بیمه حوادث راننده ی مسبب ۲۴۷
- گفتار نخست: الزام دارندگان به اخذ بیمه نامه ی حوادث راننده ی مسبب ۲۴۷
- گفتار دوم: تکالیف بیمه گذار بیمه حوادث راننده ی مسبب ۲۴۹
- گفتار سوم: ذینفع بیمه حوادث راننده ی مسبب ۲۵۲
- گفتار چهارم: امکان جمع مزایای بیمه شخص ثالث و بیمه حوادث راننده ی
مسبب ۲۵۴
- مبحث دوم: حقوق و تعهدات بیمه گر حوادث راننده ی مسبب ۲۵۸
- گفتار نخست: میزان تعهد بیمه گر ۲۵۸
- گفتار دوم: خسارات استثناء شده از پوشش بیمه حوادث راننده ی مسبب حادثه ۲۶۰
- گفتار سوم: مهلت پرداخت خسارت توسط بیمه گر حوادث راننده ی مسبب ۲۶۱
- بخش سوم: حقوق و تعهدات صندوق تامین خسارت های بدنی ۲۶۳**
- فصل نخست: ساختار صندوق تامین خسارت های بدنی ۲۶۴
- مبحث نخست: ارکان صندوق تامین خسارت های بدنی ۲۶۴

۲۷۱.....	مبحث دوم: منابع مالی صندوق و نحوه ی استفاده از آن
۲۷۱.....	گفتار نخست: منابع مالی صندوق
۲۷۴.....	گفتار دوم: نحوه ی استفاده از وجوه صندوق
۲۷۵.....	فصل دوم: حقوق و تعهدات صندوق تامین خسارت های بدنی
۲۷۵.....	مبحث نخست: تعهدات صندوق تامین خسارت های بدنی
۲۷۷.....	گفتار نخست: نوع خسارت موضوع تعهد صندوق
۲۷۸.....	گفتار دوم: مصادیق تعهدات صندوق
۲۸۰.....	بند نخست: فقدان بیمه نامه ی شخص ثالث
۲۸۳.....	بند دوم: انقضای مدت بیمه نامه
۲۸۴.....	بند سوم: بطلان قرارداد بیمه
۲۸۹.....	بند چهارم: شناخته نشدن وسیله نقلیه ی مسبب حادثه
۲۹۰.....	بند پنجم: کسری پوشش بیمه نامه ناشی از افزایش مبلغ ریالی دیه
	بند ششم: تعلیق یا لغو پروانه فعالیت یا صدور حکم توقف یا ورشکستگی
۲۹۰.....	بیمه گر
۲۹۴.....	بند هفتم: خسارات بدنی خارج از تعهدات بیمه گر
۲۹۵.....	الف- خارج از ظرفیت بودن سرنشینان داخل وسیله نقلیه ی مسبب
۲۹۵.....	ب- خسارات بدنی بیش از ۱۰ برابر سقف تعهدات بدنی بیمه نامه
۲۹۶.....	بند هشتم: تفاوت دیه تا سقف دیه مرد در کلیه ی جنایات
۲۹۶.....	گفتار سوم: ذینفع دریافت خسارت بدنی
۲۹۹.....	گفتار چهارم: میزان و نحوه ی پرداخت خسارت توسط صندوق
۲۹۹.....	بند نخست: میزان خسارت بدنی قابل پرداخت توسط صندوق
۳۰۰.....	بند دوم: نحوه ی پرداخت خسارت بدنی توسط صندوق
۳۰۰.....	الف- مهلت پرداخت خسارت توسط صندوق
۳۰۱.....	ب- پرداخت خسارت بدنی منجر به فوت بدون نیاز به رأی دادگاه
	ج- پرداخت حداقل پنجاه درصد از خسارت بدنی غیر فوت در مدتی
۳۰۳.....	کوتاه از وقوع حادثه
۳۰۳.....	مبحث دوم: بازیافت خسارت پرداختی توسط صندوق
۳۰۳.....	گفتار نخست: موارد بازیافت خسارت پرداختی
۳۰۴.....	بند نخست: پرداخت خسارت به سبب فقدان، انقضاء یا بطلان بیمه نامه
	بند دوم: پرداخت خسارت به سبب شناخته نشدن وسیله نقلیه ی مسبب
۳۰۵.....	حادثه
	بند سوم: پرداخت خسارت به سبب تعلیق یا لغو پروانه یا توقف یا
۳۰۶.....	ورشکستگی بیمه گر

- بند چهارم: پرداخت خسارت به سبب خارج از ظرفیت بودن سرنشینان داخل وسیله نقلیه ی مسبب ۳۰۷
- بند پنجم: پرداخت خسارت خارج از موارد تعهدات صندوق ۳۰۸
- بند ششم: بازیافت از زیان دیده ۳۰۸
- گفتار دوم: حدود بازیافت صندوق در رجوع به مسبب حادثه ۳۰۸
- بند نخست: در خصوص تفاوت دیه زن و مرد ۳۰۹
- بند دوم: در خصوص دیه اشخاص غیرمسلمانی که دین آنان به رسمیت شناخته نشده است ۳۱۰
- گفتار سوم: موارد عدم امکان بازیافت خسارت پرداختی توسط صندوق ۳۱۰
- گفتار چهارم: مسؤولیت صندوق در ارتباط با مسؤولیت سایر نهادهای جبران خسارت ۳۱۱
- بند نخست: در ارتباط با سازمان بیمه‌های اجتماعی یا سازمان بیمه کارمندان دولت یا صندوق‌های ویژه ۳۱۲
- بند دوم: در ارتباط با بیت المال ۳۱۳
- الف- در فرض عدم شناسایی قاتل ۳۱۳
- ب- عدم دسترسی به قاتل شبه عمد به دلیل مرگ یا متواری شدن با وجود شناسایی ۳۱۶
- ج- عدم دسترسی به قاتل عمد به دلیل مرگ یا متواری شدن با وجود شناسایی ۳۱۷

بخش چهارم: آیین رسیدگی به قصور یا تخلف شرکت‌های بیمه و دعاوی ناشی

- از حوادث رانندگی ۳۱۹
- فصل نخست: آیین رسیدگی به قصور یا تخلف شرکت‌های بیمه ۳۱۹
- مبحث نخست: مفهوم و مصادیق قصور یا تخلف ۳۱۹
- الف - عرضه بیمه بدون مجوز یا امتناع از عرضه بیمه توسط بیمه‌گر و عدم رعایت مقررات مربوط به آن شامل موارد زیر ۳۲۰
- ب - تخلفات مربوط به فرآیند صدور بیمه نامه و تنظیم شروط آن و اخذ حق بیمه شامل موارد زیر ۳۲۰
- پ - تخلفات مربوط به فرآیند تشخیص و پرداخت خسارت شامل موارد زیر ۳۲۱
- ت - سایر تخلفات ۳۲۲
- مبحث دوم: مرجع رسیدگی به قصور یا تخلف و تشریفات آن ۳۲۳
- مبحث سوم: مجازات ارتکاب قصور یا تخلف ۳۲۴
- گفتار نخست: نحوه ی تعیین مجازات برای قصور یا تخلف مالی و غیرمالی ۳۲۶

۳۲۶.....	بند نخست: مجازات قصور یا تخلف مالی
۳۲۶.....	بند دوم: مجازات قصور یا تخلف غیرمالی
۳۲۷.....	گفتار دوم: تکرار یا تعدد قصور یا تخلف
۳۲۷.....	گفتار سوم: جهات تخفیف مجازات قصور یا تخلف
۳۲۸.....	مبحث چهارم:
۳۲۸.....	اعتراض بیمه گر به تصمیم مرجع رسیدگیکننده به قصور یا تخلف
۳۲۸.....	گفتار نخست: مرجع رسیدگی به اعتراض شرکت های بیمه
۳۲۸.....	گفتار دوم: مهلت اعتراض
۳۲۹.....	گفتار سوم: نحوه رسیدگی به اعتراض و صدور رأی
۳۲۹.....	مبحث پنجم: اعتراض بیمه گر به رأی کمیسیون
	مبحث ششم: ضمانت اجرای تصمیمات قطعی بیمه مرکزی و آرای لازم الاجراء
۳۲۹.....	کمیسیون
۳۳۰.....	فصل دوم: آیین دادرسی دعای ناشی از حوادث رانندگی
۳۳۱.....	مبحث نخست: مرجع صالح
۳۳۱.....	گفتار نخست: به اعتبار صلاحیت ذاتی
۳۳۱.....	بند نخست: در خصوص خسارت مالی
۳۳۲.....	الف- مرجع حل اختلاف در باب تعیین میزان خسارت مالی
۳۳۴.....	ب- ضمانت اجرای استنکاف بیمه گر از پرداخت خسارت مالی
۳۳۸.....	بند دوم: در خصوص خسارت بدنی
۳۳۸.....	الف- دادگاه عمومی صالح
	ب- تکلیف دادسرا و دادگاه کیفری در فرض مختومه شدن پرونده یا
۳۴۲.....	عدم شناسایی متهم
۳۴۸.....	ج- مطالبه ی دیه بدون تقدیم دادخواست در دادگاه کیفری
۳۵۰.....	گفتار دوم: به اعتبار صلاحیت محلی
۳۵۲.....	مبحث دوم: طرفین دعوی مطالبه ی خسارت و اعتراض به رأی
۳۵۲.....	گفتار نخست: طرفین دعوی مطالبه ی خسارت
۳۵۹.....	گفتار دوم: اعتراض به رأی
۳۶۵.....	فهرست منابع